

POSTANOWIENIE

13 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 13 lutego 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku P.P.

z udziałem A.S.

o rozgraniczenie,

na skutek skargi kasacyjnej P.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach
z 20 czerwca 2023 r., V Ca 128/23,

**I. odrzuca skargę kasacyjną w zakresie zaskarżenia
rozstrzygnięcia z pkt II;**

**II. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
w pozostałym zakresie.**

A.W.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił apelację wnioskodawcy P.P. od postanowienia Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim z 9 grudnia 2022 r. (pkt I), w sprawie z udziałem A.S. o rozgraniczenie oraz orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym (pkt II).

Skargę kasacyjną od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca, wskazując, że zaskarża je w całości. Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Podał, że w sprawie istotne zagadnienie prawne budzące poważne rozbieżności, polegające na przypisaniu właścicielowi budynku, którego dach zakończony jest okapem, samoistnego posiadania gruntu pod tym okapem, bez badania charakteru tego posiadania, a co za tym idzie przyjęcia domniemania, że okap dachu zawsze wyznacza granicę nieruchomości.

Zdaniem skarżącego kolejną kwestią jest orzeczenie przez Sąd o zasiedzeniu przygranicznego pasa gruntu bez formalnego zgłoszenia zarzutu zasiedzenia i sprecyzowania go przez uczestnika postępowania.

Uczestnik postępowania nie wniósł odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy wskazuje, że zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu nieprocesowym skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. Do tej kategorii orzeczeń nie należy orzeczenie sądu odwoławczego w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, stąd skarga kasacyjna wnioskodawcy w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia zawartego w punkcie drugim zaskarżonego postanowienia, jako niedopuszczalna, podlegała odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona

w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi

Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Zagadnienia podane przez skarżącego nie mogą być uznane za istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Analizę skargi kasacyjnej wnioskodawcy należy poprzedzić przypomnieniem, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), stanowią dwa odmienne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymania skargi kasacyjnej. Skarżący formułując, więc wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie powinna przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący, w ramach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem, ograniczył się natomiast do zasygnalizowania, że rozstrzygnięcia wymaga zagadnienie prawne dotyczące przypisaniu właścicielowi budynku, którego dach zakończony jest okapem, samoistnego posiadania gruntu pod tym okapem. Nie przedstawił jednak żadnej argumentacji świadczącej o tym, że problem ten jest istotnym zagadnieniem prawnym. Wnioskodawca poprzestał na podaniu, że istnieją orzeczenia w sprawach o rozgraniczenie, w których okap w ogóle nie jest brany pod uwagę, natomiast linię graniczną prowadzi się po ścianie granicznych budynków oraz istnieją orzeczenia, w których granica rzeczywiście poprowadzona jest po linii okapu - ale po uprzednim wykazaniu przez właściciela budynku, samoistnego posiadania przestrzeni pod okapem. Pomijając, że powyższe wskazanie uzasadniałoby raczej powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. tj. istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a nie przesłankę występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący nie podał żadnych przykładów konkretnych orzeczeń oraz nie przedstawił okoliczności świadczących, że podana problematyka stanowi istotne zagadnienie prawne

wymagające rozstrzygnięcia. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego samodzielne poszukiwanie okoliczności świadczących w występowaniu w sprawie podanej przez skarżącego przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w tym jak podano wyżej, badanie innych jej elementów niż wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz uzasadnieniem.

Skarżący wskazał też na problematykę zasiedzenia przygranicznego pasa gruntu bez formalnego zgłoszenia zarzutu przez uczestnika postępowania, skarga kasacyjna nie zawiera jednak żadnych rozważań świadczących o tym, że mogłaby ona stanowić istotne zagadanie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

A.W.

[ł.n]